Упраўленне адукацыі Віцебскага аблвыканкама
Аддзел па адукацыі адміністрацыі Першамайскага раёна г. Віцебска
Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Яслі-сад № 106 г. Віцебска»

АДУКАЦЫЙНЫ ПРАЕКТ
«Спазнаю гісторыю рукамі: ганчарныя рамёствы роднага краю»

Аўтары праекта:
Гутава Святлана Васільеўна, намеснік загадчыка па асноўнай дзейнасці;
Петухова Таццяна Аляксандраўна, выхавальнік дашкольнай адукацыі;
Зянько Аксана Пятроўна, выхавальнік дашкольнай адукацыі

Від, тып праекта: групавы, кароткатэрміновы, інфармацыйна-пазнавальны, творчы.
Тэрміны рэалізацыі: 2 тыдні.
Удзельнікі праекта: выхаванцы старшай групы № 12 дзяржаўнай установы адукацыі «Яслі-сад № 106 г. Віцебска», выхавальнікі дашкольнай адукацыі Петухова Таццяна Аляксандраўна, Зянько Аксана Пятроўна, бацькі.
Мэта: фарміраванне цікавасці дзяцей да гісторыі і традыцый свайго народа, да вырабаў з керамікі як прадметаў беларускага дэкаратыўна-прыкладного мастацтва.
Задачы:

фарміраваць уяўленні дзяцей пра самы старажытны від народнага рамяства – ганчарства (гісторыя ўзнікнення, выявы беларускай керамікі, этапы працы з глінай, змест працы дарослых);

развіваць мастацкае ўспрыманне;

замацоўваць прадстаўлення аб уласцівасцях гліны, магчымасцях яе выкарыстання для стварэння выразных вобразаў у лепцы з дапамогай розных спосабаў, прыёмаў, сродкаў выразнасці;

выхоўваць патрыятычныя пачуцці, каштоўнаснае стаўленне да народнага дэкаратыўна-прыкладным мастацтва, беражлівыя адносіны да вырабаў з керамікі;

спрыяць павышэнню псіхолага-педагагічнай кампетэнтнасці бацькоў па пытаннях далучэння дзіцяці да нацыянальнай культуры, развіцця ў яго даследчых уменняў і навыкаў; ўзбагачэнню дзіцяча-бацькоўскіх адносін пасродкам эмацыйна насычаных зносін у сумеснай творчай дзейнасці.

Праблема

У цяперашні час адзначаецца цікавасць даследчыкаў да распрацоўкі пытанняў, звязаных з азнаямленнем дзяцей дашкольнага ўзросту з рознымі бакамі навакольнай рэчаіснасці і выхаваннем ў іх на гэтай аснове любові да роднага краю, да краіны. Даказана важнасць адбору даступных дзецям звестак аб нацыянальным здабытку краіны, неабходнасці фарміравання ў дзяцей станоўчых адносін да атрымання ўяўленняў, арганізацыя дзейнасці па іх замацаванню. Аднак слабая ўзаемасувязь паміж відамі дзейнасці дзяцей дашкольнага ўзросту, недастатковая тэарэтычная і метадычная гатоўнасць выхавальнікаў да вырашэння дадзенай праблемы зніжае ўзровень уяўленняў дзяцей, не спрыяе выхаванню нацыянальнай самасвядомасці. Развіццё дзіцяці ў грамадстве немагчыма без ведання культуры сваёй дзяржавы. Дашкольны ўзрост з'яўляецца найбольш прыдатным для авалодання беларускай мовай, набыццём уяўленняў аб нацыянальным здабытку краіны. Менавіта ў гэты прамежак жыцця дзіцяці ў яго фармуецца цікавасць, патрэба ў ведах, якія адпавядаюць яго прыродным і індывідуальным задаткам. Праз знаёмства дзяцей з народнай творчасцю будзе ісці і развіццё эстэтычнага густу, фарміраванне патрыятычных пачуццяў. Народная творчасць – адно з найважнейшых частак матэрыяльнай культуры, каштоўная крыніца для даследавання этнічнай гісторыі нашага народа. Абапіраючыся на гэта можна

знаёміць дзіцяці з гісторыяй роднай краіны. Адным са сродкаў выхавання з'яўляецца дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Па сваёй прыродзе, дзякуючы прастаце ўтрымання і прыёмам выканання, яно зразумела і даступна дзецям дашкольнагаўзросту.

Гіпотэза

У выхаванцаў старшай групы можна сфарміраваць цікавасць да гісторыі і традыцый свайго народа з дапамогай знаёмства з дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам (на прыкладзе керамікі), калі правільна ажыццяўляць падбор узораў вырабаў з керамікі.

Меркаваны вынік

Выхаванцы:

атрымаюць ўяўленні аб народных традыцыях, гісторыі ўзнікнення народнага рамяства – ганчарства, змесце працы дарослых па вырабе вырабаў з гліны;

станучь заўважаць і разумець прыгажосць прадметаў беларускай керамікі;

стануць праяўляць пазнавальную цікавасць да культурнай спадчыны беларускага народа;

пашыраць уяўленні аб уласцівасцях гліны, магчымасцях яе выкарыстання для стварэння выразных вобразаў у лепцы з дапамогай розных спосабаў, прыёмаў, сродкаў выразнасці;

будуць шанаваць і ганарыцца каштоўнасцямі народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Бацькі:

падвысяць псіхолага-педагагічную кампетэнтнасць па пытаннях далучэння дзіцяці да нацыянальнай культуры, развіцця ў яго даследчых уменняў і навыкаў;

стануць актыўнымі ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу, партнёрамі дзіцяці ў пошуку і збору інфармацыі па тэме «Беларуская кераміка», правядзенні даследванняў па тэме праекта.

Педагагічныя работнікі:

ажыццявяць падбор і сістэматызацыю метадычных матэрыялаў па тэме праекта;

папоўняць аснашчэнне прадметна-прасторавага асяроддзя групы прадметамі дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва (ўзорамі вырабаў з керамікі), дыдактычнымі гульнямі, ілюстрацыйным матэрыялам па тэме праекта;

створаць інтэрактыўныя навучальныя гульні з выкарыстаннем праграмы Microsoft PowerPoint па фарміраванні ў дзяцей уяўленняў пра вырабы з керамікі;

распрацуюць сучасны кансультатыўны, інфармацыйны матэрыял для бацькоў па азнаямленню дзяцей з выявамі беларускай керамікі.

Формы і метады праекта:

заняткі (адукацыйная галіна «Дзіця і грамадства», «Выяўленчае мастацтва» (лепка), «Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін»;

дыдактычныя, рухомыя, сюжэтна-ролевыя гульні;

віртуальныя экскурсіі;

абследаванне узораў вырабаў з керамікі;

разгляданне ілюстрацыйных, фота- і відэаматэрыялаў па тэме праекта;

праблемныя сітуацыі;

гутаркі;

чытанне мастацкай літаратуры;

мадэляванне;

доследы і эксперыменты;

творчыя заданні;

выставы работ.

Прадукт праектнай дзейнасці:

Альбом «Беларуская кераміка».

Міні-сачыненні дзяцей і бацькоў «Ганчару ўсюды пашана».

Інтэрактыўныя навучальныя гульні з выкарыстаннем праграмы Microsoft PowerPoint «Ёсць такія майстры…», «Беларуская народная цацка з гліны».

Мультымедыйная прэзентацыя «Ганчарнае рамяство».

Выстава сумеснай творчасці дзяцей і бацькоў: майстэрня ганчароў «Вырабляем цацкі і посуд з гліны».

Матэрыялы і абсталяванне:

узоры вырабаў з керамікі (міскі, вазы, гладышы, гарлачыкі-спарышы, беларускія гліняныя цацкі);

ілюстрацыі з выявай керамічнага посуду; прадметаў ганчарнага промыслу;

фота- і відэаматэрыялы на тэму «Беларуская кераміка»;

этнаграфічны макет «Беларуская хатка»;

прызентацыі на тэму «Ганчарнае рамяство», «Івянец – горад ганчароў»;

дыдактычныя гульні, інтэрактыўныя навучальныя гульні з выкарыстаннем праграмы Microsoft PowerPoint;

прылады для работы з глінай;

алгарытмы выканання посуду, цацак рознымі спосабамі лепкі.

Этапы і змест работы з удзельнікамі праекта, уключэнне ў розныя віды дзіцячай дзейнасці

ЭТАПЫ РЭАЛІЗАЦЫІ ПРАЕКТА

І. Падрыхтоўчы этап

Задачы:	
1. Садзейнічаць ўзнікненню ў выхаванцаў цікавасці да пазнання гісторыі і культуры беларускага народа праз знаёмства з ганчарным рамяством. 2. Падахвочваць дзяцей да самастойнага пошуку шляхоў вырашэння праблемы (што хацелі б даведацца: як і ў каго знайсці інфармацыю па тэме праекта). 3. Садзейнічаць развіццю ўмення выхаванцаў планаваць сваю дзейнасць. 4. Пазнаёміць бацькоў з ідэяй праекта.	
Змест дзейнасці ўдзельнікаў праекта	
Педагагічныя работнікі	Вывучэнне метадычнай літаратуры па тэме праекта. Планаванне праекта: падбор формаў, метадаў і прыёмаў працы. Фарміраванне мікрагруп выхаванцаў для ўдзелу ў праекце: 1.«Цацкі не простыя – гліняныя, размаляваныя», 2.«Старажытны і сучасны ... такі цудоўны посуд!». Разпрацоўка тэматычных заданняў для выхаванцаў. Папаўненне прадметна-прасторавага асяроддзя групы узораў вырабаў з керамікі (міскі, вазы, гладышы, гарлачыкі-спарышы, беларускія гліняныя цацкі). Завочная экскурсія «У ганчарнай майстэрні». Этычная гутарка «Чаму трэба ведаць культуру роднага краю?». Гутарка з бацькамі выхаванцаў аб працы над праектам.
Выхаванцы	Рашэнне праблем: «Адкуль бяруць гліну?»; «Чаму гліну выкарыстоўваюць для лепкі посуду?»; «Чаму народ стварыў гліняную цацку?» – выдвіжэнне гіпотэз. Разгляданне, параўнанне, аналіз прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва (міскі, вазы, гладышы, гарлачыкі-спарышы, беларускія глиняныя цацкі). Разгляданне этнаграфічнай экспазіцыі «Беларуская хатка», абмеркаванне экспанатаў. Вызначэнне вобласці вядомага і невядомага – праца з даследчымі карткамі: «Што мы ведаем? Што мы хочам даведацца абса вырабы рэчаў з гліны? Што для гэтага трэба зрабіць?».
Бацькі	Дапамога выхавальнікам ў аснашчэнні прадметна-

	прасторавага асяроддзя групы ўзорамі вырабаў з керамікі. Пазнавальная гутарка з дзецьмі па тэме: «У кожнага народа свая спадчына». Сумеснае разгляданне з дзецьмі вырабаў з керамікі. Складанне з дзецьмі слоўніка ў малюнках на тэму «Ганчарная справа».

II. Асноўны (выканаўчы) этап

Задачы:	
1. Фарміраваць прадстаўлення дзяцей пра старажытны від народнага рамяства – ганчарства (гісторыя ўзнікнення, выявы беларускай керамікі, этапы працы з глінай, змест працы дарослых). 2. Развіваць мастацкае ўспрыманне. 3. Замацоўваць прадстаўлення аб уласцівасцях гліны, магчымасцях яе выкарыстання для стварэння выразных вобразаў у лепцы з дапамогай розных спосабаў, прыёмаў, сродкаў выразнасці. 4. Выхоўваць патрыятычныя пачуцці, каштоўнаснае стаўленне да народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, беражлівыя адносіны да вырабаў з керамікі. 5. Стымуляваць развіццё назіральнасці, цікавасць да пазнання навакольнага асяроддзя. 6. Фарміраваць уменне супрацоўнічаць з аднагодкамі, з бацькамі, садзейнічаць згуртаванню дзіцячага калектыву ў сумеснай дзейнасці.	
Змест дзейнасці ўдзельнікаў праекта	
Педагагічныя работнікі	Арганізацыя працы з выхаванцамі ў рамках рэалізацыі вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі. Кіраўніцтва працай выхаванцаў па тэмах працы мікрагруп. Аналіз праведзянай работы. Падрыхтоўка памяткі для бацькоў «Маршрут выхаднога дня»: Віцебскі абласны краязнаўчы музей (http://www.ratusha-vit.by/); музейны комплекс старадаўніх народных рамёстваў і тэхналогій (www.dudutki.by). Правядзенне практыкума для бацькоў «Ганчарная справа для пачаткоўцаў».
Выхаванцы	Аб'яднанне выхаванцаў у мікрагрупы, размеркаванне заданняў па кірунку пошука. Практычная дзейнасць выхаванцаў у рамках праекта.

	Дзейнасць з усёй групай Спецыяльна арганізаваная дзейнасць Адукацыйная галіна «Дзіця і грамадства»: заняткі па тэме "Знаёмства з працай ганчара». Адукацыйная галіна «Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін»: заняткі на тэму «Посуд»; «Цацкі»; Адукацыйная галіна «Выяўленчае мастацтва» (лепка): занятак па тэме «Збан. Гарлач. Гляк». *Нерэгламентыраваная дзейнасць* Зносіны. Пазнавальныя гутаркі: «Ганчарства - старажытны від народнага рамяства», «Па рабоце майстра знаюць», «Хто такі ганчар?». Прэзентацыі на тэму «Ганчарнае рамяство», «Івянец – горад ганчароў»; Гульнявая дзейнасць. Гульнёвыя сітуацыі: «Адгадай загадку»; «Гасцей вітаем, стол накрываем»; «У майстэрні»; «Выстава». Рэжысёрская гульня з этнаграфічным макетам «Беларуская хатка». Славесныя гульні: «Экскурсавод», «Дзе мы былі, мы раскажым», «Выпраў памылку», «Скончыць сказ», «Перакладчык» і іншыя. Дыдактычныя гульні: «Чацвёрты лішні»; «Старажытны – сучасны», «Чым адрозніваецца народная цацка»; «Складзі народны посуд» (збанок, гарлачык, кубак, талерку); «Пазнай па апісанні прадмет»; «Што спачатку? Што потым?», «Беларуская скарбонка». Інтэрактыўныя навучальныя гульні з выкарыстаннем праграмы Microsoft PowerPoint «Ёсць такія майстры…», «Беларуская народная цацка з гліны». Сюжэтна-ролевая гульня «Музей». Рухомая беларуская народная гульня «Гарлачык». Пазнавальная практычная дзейнасць. Назіранне: «Дзе можна ўбачыць вырабы з майстэрні ганчара?» Вырашэнне праблемных сітуацый «Чаму цацкі ламаюцца»; «Што будзе, калі ... ». Досведы на тэму «Уласцівасці гліны»: «Пласты глебы», «Як пясок і гліна прапускаюць ваду?», Як гліна захоўвае форму?», «Чароўны матэрыял». Назіранне і абследванне узораў вырабаў з керамікі;

Гутава С.В.
Петухова Т.А.
Зянько А.П.

	Разгляданне ілюстрацый і прагляд прэзентацый аб паслядоўнасці вырабу посуду, цацак з гліны. Выраб картаграфічных мадэляў (піктаграм) паслядоўнасці лепкі прадметаў посуду, народных цацак. Мастацкая дзейнасць. Чытанне мастацкіх вершаваных твораў: К.Камейша «Ганчара", «Гліняны пеўнік»; А.Вольскі «Ганчар»; Зм.Марозаў «Зімовы салавей»; Г.Багданава «Збанок». Чытанне апавяданняў: К.Камейша «Адкуль прыйшоў гліняны пеўнік»; М.Маляўка «Збан, гарлач, гляк». «Апішыце птушку «Пеўнік» і г.д). *Складанне загадак пра посуд, цацкі.* Тлумачанне прыказак і прымавак: «Чалавек без працы, што птушка без крылаў», «Скоры спех – людзям на смех», «Па рабоце майстра відаць». *Займальныя пытанні, заданні:* -на колькі частак неабходна падзяліць кавалак гліны, каб вылепіць птушку? -якой формы і памераў павінны быць кавалкі гліны? -як можна упрыгожыць птушку? -для чаго людзі выраблялі свістулькі? -вобразы якіх жывёл могуць быць цацкамі-свістулькамі? -апішыце, што трэба зрабіць, каб вылепіць гляк, спарыш? -паразважайце, на колькі кавалкаў неабходна падзяліць гліну, каб вылепіць цацку «Алень»; -пакажыце рухі далоняў, якія нам неабходна рабіць пры лепцы «Збаночка» і іншых прадметаў. Працоўная дзейнасць. Працоўныя даручэнні «Для кожнай цацкі – сваё месца». Ручная праца «Беларускія сувеніры». Размеркаванне заданняў у мікрагрупах. Па меры назапашвання невялікіх досведаў ў ходзе работы над праектам выхавальнік падводзіць дзяцей да аб'яднання ў мікрагрупы і выбару кожным выхаванцам ўнутры групы аднаго з кірункаў: 1-я мікрагрупа - «Старажытны і сучасны ... такі розны посуд!»:

Гутава С.В.
Петухова Т.А.
Зянько А.П.

	- міска; - збан; - гарлач; - спарышы. 2-я мікрагрупа – «Цацкі не прастыя – гліняныя, размаляваныя»: - жывёлы і птушкі; - свістулькі; - лялькі.
Бацькі	Дапамога дзецям у правядзенні даследванняў па тэме праекта і фіксацыі вынікаў. Сумесны з дзіцём выраб прадметаў посуду, цацак па матывах беларускіх гліняных цацак для ўдзелу ў выставе – майстэрня ганчароў «Вырабляем цацкі і посуд з гліны» (па тэмах работ мікрагруп). Прэзентацыя сямейных відэа матэрыялаў «Маршрут выхаднога дня». Удзел у практыкуме «Ганчарная справа для пачаткоўцаў».

III. Заключны этап

Задачы:	
1. Садзейнічаць ўзбагачэнню і сістэматызацыі уяўленняў дзяцей аб вырабых з керамікі як прадметаў беларускага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва шляхам арганізацыі прэзентацыі прадуктаў праектнай дзейнасці, паведамленняў мікрагруп. 2. Стымуляваць развіццё ў дзяцей цікавасці да культурнай спадчыны, каштоўнаснае стаўленне да народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. 3. Садзейнічаць стварэнню пазітыўнага настрою ў дзяцей і бацькоў.	
Змест дзейнасці ўдзельнікаў праекта	
Педагагічныя работнікі	Аналіз праведзенай работы. Афармленне выставы сумеснай творчасці дзяцей і бацькоў: майстэрня ганчароў «Вырабляем цацкі і посуд з гліны». Абмеркаванне з выхаванцамі вынікаў працы.
Выхаванцы	Экскурсія на выставу сумеснай творчасці дзяцей і бацькоў: майстэрня ганчароў «Вырабляем цацкі і посуд з гліны». Вызначэнне новых тэм праектаў.
Бацькі	Удзел у афармленні выставы сумеснай творчасці дзяцей і бацькоў: майстэрня ганчароў «Вырабляем цацкі і посуд з гліны».

Навукова-метадычнае забеспячэнне праектнай дзейнасці:

1. Дубініна, Д.М. Культура Беларусі ў казках і паданнях: этнакультурная адукацыя дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашкольнай адукацыі / Д.М. Дубініна, Д. У. Дубінін. – Мінск : Зорны верасень, 2008. – 117 с.
2. Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2019. – 479 с.
3. Калиновская, М. Образные игрушки в жизни детей дошкольного возраста. Значение образной игрушки в развитии ребёнка // Пралеска. – 2009 – № 4. – С. 34–37.
4. Ладутько, Л. К. Ребёнок познаёт рукотворный мир : пособие для педагогов учреждений, обеспечивающих получение дошкольного образования / Л. К. Ладутько, С.В. Шкляр. – Минск : Зорны верасень, 2008. – 44 с.
5. Петрикевич, А. А. Метод проектов в образовании дошкольникв : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. А. Петрикевич. – Мозырь : Белый ветер, 2008. – 102 с.
6. Смолер, Е. И. Развитие интеллектуальной активности детей дошкольного возраста: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. И. Смолер. – Минск : Нац. ин-т образования, 2012. – 104 с.
7. Старжынская, Н.С. Народная цацка – люстэрка культуры : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання : з электрон. дад. / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. – Мінск : Выш. Шк., 2014. – 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.
8. Фарміраванне нацыянальнай самасвядомасці ў дзяцей дашкольнага ўзросту сродкамі вуснай народнай творчасці : дапаможнік для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашкольнай адукацыі / склад. Н. В. Пралыгіна. – 2-е выд. – Мазыр : Белы Вецер, 2013. – 147, [1] с. : іл. – (Серыя «Выхоўваем грамадзяніна»).
9. Чадович, Н. Проект «Белорусская народная игрушка» // Пралеска, 2018. – № 6. – С. 17-21.

Дадатак

Вынікі творчай дзейнасці

Інтэрактыўныя навучальныя гульні з выкарыстаннем праграмы Microsoft PowerPoint

«Ёсць такія майстры, з глінай сябруюць яны»

«Беларуская народная цацка з гліны»